AZZJONI TA' OGGETT MHUX TAL-KWALITA` PATTWITA

ART 1390 – KAP 16

PRESKRIZZJONI TA' SENTEJN – ART 1407 – KAP 16

IL-PRIM' AWLA TAL-QORTI CIVILI

IMHALLEF

ONOR. RAYMOND C. PACE LL.D.

Seduta ta' nhar il-Hamis 26 t'April 2001

Kawza Numru: 3
Citazzjoni Numru: 1941/97/RCP

Joseph u Maria Theresa konjugi Zarb

vs

Mira Motors Sales Limited

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni fejn l-atturi ippremettew illi permezz ta' kuntratt datat 3 ta' Marzu, 1995 l-atturi xtraw minghand is-

socjeta konvenuta Scania bus ossia “*coach*” ghal prezz ta’ hamsa u hamsin elf sebgha mija u hamsa u tmenin lira Maltin (Lm55,785) u dana bil-kundizzjoni partkolari illi dina tkun skond ir-regolamenti mahruga mill-Komunita’ Ewropeja; u

Illi wara l-konsenja rrizulta illi din il-“*coach*” mhijiex skond kif miftiehem, u cioe’ li hija tadempixxi r-rekwisiti tal-Komunita Ewropeja u dana kif jidher minn l-anness Survey Report mahrug minn Vector Consultants Limited (Dok. A) u wkoll minn Survey Report iehor anness mahrug minn Camilleri & Cuschieri Engineers (Dok. B) fejn irrizulta wkoll illi din il-“*coach*” kellha hafna nuqqasijiet ohra kawza ta’ xoghol mhux maghmul skond l-arti u s-sengha; u

Illi minkejja diversi tentattivi sabiex jintlahaq ftehim dwar il-pendenza konsistenti f’dawk ir-riparazzjonijiet u modifikazzjonijiet mehtiega sabiex din il-“*coach*” tkun wahda li tissodisfa r-regolamenti tal-Komunita Ewropeja xorta wahda s-socjeta konvenuta ma adempjietx ruhha mal-ftehim taghha ma’ l-attur u ghalhekk kellha issir din il-kawza;

L-istess atturi ghar-ragunijiet premessi talbu lil din il-Qorti sabiex:-

1. Tiddikjara illi l-bus ossia “*coach*” mixtrija mill-atturi m’hijiex skond il-kwalita patwita;

2. Tidentifika x-xogholijiet kollha li ghandhom isiru fuq il-"*coach*" sabiex dina tissodisfa r-regolament tal-Komunita Ewropeja fil-konfront ta' vetturi ghall-gar tal-passigieri u wkoll dawk ix-xogholijiet ohra mehtiega minhabba xogholijiet mhux skond l-arti u s-sengha u dana okkorrendo n-nomina ta' periti teknici;

3. Tikkundanna s-socjeta konvenuta taghmel dawk ix-xogholijiet kollha identifikati fit-tieni talba fi zmien qasir u perentorju li jigi prefis min din il-Qorti u fin-nuqqas li jsir dan, tawtorizza lill-atturi jaghmlu dawn ix-xogholijiet huma a spejjes tas-socjeta konvenuta;

4. Tillikwida d-danni li l-atturi ser ibaghtu waqt li jkunu qeghdin isiru x-xogholijiet fuq il-bus ossia "*coach*";

5. Tikkundanna s-socjeta konvenuta sabiex thallas l-ammont ta' danni likwidati;

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittra ufficjali datata 13 ta' Frar 1997 kontra s-socjeta konvenuta li hija ngunta minn issa ghas-subizzjoni u b'riserva ghal kull azzjoni ohra ta' dan spettanti lill-attur.

Rat id-dikjarazzjoni tal-atturi, l-lista tax-xhieda u l-elenku tad-dokumenti a fol 3 u 4 rispettivament tal-process.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet ipprezentata mis-socjeta konvenuta fil-25 ta' Mejju, 1998 a fol. 51 tal-process fejn eccepiet:

1. Illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt stante illi ma tezisti l-ebda relazzjoni guridika bejn il-partijiet u konsegwentement is-socjeta konvenuta ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju bl-ispejjez kontra l-atturi stante illi l-bejgh ma sarx mis-socjeta Mira Motors Sales Limited izda mis-socjeta Zammit Automobiles Limited skond skrittura tal-20 ta' Lulju, 1995, kopja tieghu hawn annessa u mmarkata Dok. 'A'; u

2. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-ewwel eccezzjoni t-talbiet attrici huma preskritti bil-preskrizzjoni ta' sentejn ai termini ta' l-Artikolu 1407 tal-Kodici Civili – Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta; u

3. Illi minghajr pregudizzju ghall-premess peress illi l-azzjoni attrici hija bbazata ai termini ta' l-Artikolu 1390 tal-Kodici Civili – Kapitolu 16 tal-Ligijiet ta' Malta – t-talbiet attrici huma irritwali stante illi ai termini ta' l-imsemmi Artikolu x-xerrej jista' jaghzel jew li jirrifjuta l-haga u jitlob id-danni, jew li jircievi l-haga bi prezz anqas fuq stima ta' periti. Madankollu fil-kaz odjern, l-atturi qed jitolbu d-danni izda fl-istess waqt ma rrifjutawx il-"*coach*". U

4. Salv eccezzjonijiet ohra.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-istess socjeta konvenuta kif ukoll il-lista tax-xhieda u n-nota tad-dokumenti li jinsabu esebiti a fol. 51 u 52 rispettivament tal-process;

Rat il-verbali tas-seduti quddiem din il-Qorti.

Rat ix-xhieda u d-dokumenti kollha prodotti

Rat il-verbal tal-5 ta' April, 2000 fejn din il-kawza thalliet ghas-sentenza dwar l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta konvenuta ghat-30 ta' Gunju, 2000.

Rat il-verbal tat-30 ta' Gunju 2000 fejn b'ordni tal-Qorti l-kawza giet differita ghat-13 ta' Lulju, 2000.

Rat il-verbali tat-13 ta' Lulju 2000 fejn inghatat decizjoni dwar l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta; tat-8 ta' Novembru 2000 fejn xehed Joseph Zammit u d-difensuri ddikjaraw li m'ghandhomx provi aktar dwar l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni u l-kawza giet differita ghat-trattazzjoni dwar l-eccezzjoni ta' preskrizzjoni tas-socjeta` konvenuta ghas-7 ta' Dicembru 2000; u tas-7 ta' Dicembru 2000 fejn id-difensuri qablu li jipprezentaw nota ta' osservazzjonijiet u l-kawza giet differita ghas-sentenza dwar l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni tas-socjeta` konvenuta ghas-26 ta' April 2001.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

Rat id-dokumenti esebiti.

II. MERTU TAL-KAWZA ODJERNA.

Illi permezz tal-kawza odjerna l-atturi qed jitolbu fost affarijiet ohra illi l-*coach* mertu ta' din il-kawza mhix skond il-kwalita` pattwita liema talba hija *ai termini* ta' l-**artikolu 1390 tal-Kap 16** tal-Ligijiet ta' Malta.

Is-socjeta` konvenuta permezz tat-tieni eccezzjoni taghha eccepiet illi t-talbiet attrici huma preskritti ai termini tal-**artikolu 1407 tal-Kapitolu 16** tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi rrizulta illi l-*coach* mertu tal-kawza odjerna giet mibjugha fl-20 ta' Lulju 1995 u din giet ikkonsenjata fi ftit jiem, skond ix-xhieda ta' Joseph Zammit wara '*tlett ijiem, erbat ijiem ikollok il-konsenja'*. Ic-citazzjoni odjerna giet intavolata fit-2 ta' Settembru 1997. Illi l-atturi pprezentaw ittra ufficjali datata 13 ta' Frar 1997 (Dok RBF 1) u s-socjeta` konvenuta rrispndiet permezz ta' ittra ufficjali datata 20 ta' Frar, 1997.

Illi l-punt dibattibli fis-sentenza odjerna huwa jekk it-terminu ta' sentejn stabbilit fl-**artikolu 1407 tal-Kap 16** huwiex wiehed ta' preskrizzjoni jew ta' dekadenza. Filwaqt li s-socjeta` konvenuta ssostni li dan huwa terminu ta' dekadenza; l-atturi jghidu li tali terminu huwa wiehed ta' preskrizzjoni.

III. <u>KONSIDERAZZJONIJIET</u>

Illi **l-artikolu 1407 (1) tal-Kap 16** jipprovdi illi:

"*L-azzjoni li tmiss lill-bejjiegh ghaz-zieda tal-prezz, u dik li tmiss lix-xerrej ghat-tnaqqis tal-prezz jew biex jerga' lura mill-kuntratt, tintilef eghluq sentejn minn dak in-nhar tal-kuntratt".*

Illi fis-sentenza "**Emanuel Borg vs John Xuereb"** (App Civili – 25 ta' Jannar 1989) il-Qorti meta kienet qed tikkonsidra s-sottomissjoni fuq dan l-artikolu qalet hekk:

"*Illi anki din l-kwistjoni giet deciza diga' divesi drabi minn dawn il-Qrati fis-sens li l-perjodu stabbilit fl-imsemmi artikolu hu perjodu ta' dekadenza bir-rizultat li jekk il-kompratur jonqos li jezercita d-dritt moghti lilu bl-**artikolu 1390** kontra l-venditur fi zmien sentejn ma jistax jezercita l-istess dritt 'per via di azione' u anqas 'per eccezzione' wara li jkun iddekorra dak it-terminu. Infatti kif inghad in re "**Zammit Cutajar vs Licari**" (Vol XXIX.III.137) kif fil-gurisprudenza fil-kaz ta' l-azzjoni redibitorja dejjem irriteniet li l-kumpratur ma jistax jaghti l-eccezzjoni meta spicca z-zmien li seta' jaghmel l-azzjoni. 'L-istess kien gie deciz in re-"**Clo Mangion pro et noe vs A.M. Galea noe**" (Vol XXIV.II.629) u cioe` li 'piu` di una prescrizione costituisce una decadenza o una perenzione' u fis-sentenza l-ohra riportata fil-Vol.XXXI.I.678 in re Vincenti vs Mazzitelli u*

*cioe` li d-dritt taht l-**artikolu 1390** ghandu jigi ezercitat fi zmien sentejn liema perjodu hu wiehed perentorju";*

Inoltre l-istess Qorti kompliet bil-mod li gej:

"*F'dan ir-rigward kull argument dwar interruzzjoni ta' preskrizzjoni huwa rrilevanti ghax kif gia osservat il-perjodu ta' sentejn previst mill-**artikolu 1407 (1)** tal-Kodici Civili mhux perjodu ta' preskrizzjoni izda wiehed ta' dekadenza bbazat fuq ir-ragonament spjegat fil-gurisprudenza ccitata illi galadarba l-kumpratur li jkollu lanjanza dwar il-kwalita` ta' l-oggett la jitlob ir-risoluzzjoni tal-kuntratt u anqas jitlob prezz inqas fi zmien sentejn ma jistax imbaghad jippretendi dawn id-drittijiet wara"*.

Illi applikat dan il-principju ghall-kaz *de quo* m'hemm l-ebda dubju li t-terminu ta' sentejn kontemplat fl-**artikolu 1407 (1**) iddekorra. Irrizulta li l-*coach* giet konsenjata bejn l-20 u l-24 ta' Lulju 1995, filwaqt li c-citazzjoni odjerna giet intavolata biss fit-2 ta' Settembru 1997.

Illi pero` jrid jigi kkunsidrat ukoll f'dan l-istadju l-argument l-iehor li qajmu l-atturi. Huma jsostnu illi l-intenzjoni tal-legislatur, kif interpretata fil-gurisprudenza nostrana, f'dan ir-rigward hija wahda cara u cioe` illi fl-interess pubbliku u l-istabbilita` fil-kummerc il-legislatur ried illi l-azzjoni kontemplata fl-**artikolu 1390 tal-Kap 16** ghandha tkun esercitata fi zmien sentejn. Il-legislatur zgur ma kellux l-intenzjoni illi t-terminu minnu stabbilit fl-interess pubbliku

jigi abbuzat ghad-dannu ta' terzi, kif qed isehh fil-kaz odjern.

Illi l-atturi qed jargumentaw illi mill-fatti tal-kaz odjern jirrizulta illi s-socjeta` konvenuta ammettiet l-ezistenza ta' difetti fil-vettura mertu ta' din il-kawza (l-ahhar ammissjoni ssir fl-20 ta' Frar 1997 a fol 68) u ghal diversi drabi ghamlet weghdiet illi kull xoghol necessarju ghar-riparazzjoni kienu ser isiru (kif fil-fatt jidher mid-dokumenti a fol 64, 65 u 68) biss dan qatt ma sehh u dejjem gie pospost b'mod illi l-atturi baqghu jistennew sakemm f'Awissu tal-1997 is-socjeta` konvenuta ddikjarat illi ma kienitx disposta tasal ghal ftehim u ghalhekk giet intavolata c-citazzjoni odjerna.

Illi kwindi l-atturi qed jibbazaw l-argument taghhom li jekk waqt it-terminu ta' sentejn ikun hemm xi rikonoxximent da parti tal-venditur allura l-azzjoni tkun tista' tigi proposta. Illi fil-kawza "**Edward Fenech et vs Gaetano Spiteri**" (App Civili – 4 ta' Lulju 1990) il-Qorti li kellha quddiemha azzjoni a bazi ta' l-**artikolu 1431** tal-Kodici Civili rriferiet ghas-sentenza "**Camilleri vs Calascione**" (Vol XXXVIII.p.III.pg723) fejn kien intqal: "*Lanqas it-trattativi li jistghu jkunu hemm bejn iz-zewg kontraenti waqt id-dekorrenza taz-zmien biex jirrangaw jew jirrizolvu l-kwistjoni, ma jistghu jkollhom effikacja interruttiva ammeno che bhala effett u fil-kors ta' dawk it-trattativi u filwaqt li jkun ghaddej iz-zmien il-venditur ma jkunx irrikonoxxa, u ma jkunx ikkuntrasta l-ezistenza tal-vizzju; b'mod li, biex il-kompratur jista' jsostni l-azzjoni tieghu proposta wara d-*

dekors taz-zmien jehtieglu jipprova illi huwa, fiz-zmien utili, informa lill-venditur bil-vizzju tal-haga u li dan, f'dan iz-zmien ipprometta li jiehu l-haga lura, jew almenu rrikonoxxa jew ma kkuntrastax l-ezistenza tal-vizzju". Dwar ir-rikonoxximent tal-vizzju da parti tal-venditur, il-Qorti fl-istess sentenza qalet li dan "*biex jissospendi d-dekadenza, irid ikun car, formali, esplicitu, u inkondizzjonat*".

Illi fil-kaz odjern pero` tali rikonoxximent tal-vizzju da parti tal-venditur ma sarx bil-mod kif fuq indikat fis-sentenza. Fil-fatt mill-korrispondenza li kien hemm bejn il-partijiet (vide fol 64 sa 68 tal-process) is-socjeta` konvenuta kienet qed tirrikonoxxi li l-klijent kien qed isib xi problemi, pero` jekk wiehed jirreferi ghall-ittra mibghuta minnha lill-attur fl-ahhar paragrafu hemm: "*We must point out that, our efforts in reaching an amicable solution, must not be interpreted as any admission of any liability on our part or on the part of Ghabbour, but as has always been our policy, we are doing out utmost to ensure client satisfaction".* L-unika dokument hu Dok JZ8 a fol 68 tal-process li b'xi mod wiehed jista' jghid li kien hemm xi forma ta' rikonoxximent jew ammissjoni da parte tas-socjeta` konvenuta, peress li kien hemm "*u il-mittenti ripetutament sejjahlek sabiex tiehu l-coach ghar-riparazzjoni miftehma*". Anzi l-allegat irrikonoxximent tal-vizzju la kien car, la formali, la esplicitu u wisq anqas inkundizzjonat. Kwindi l-argument migjub mill-atturi bl-ebda mod ma gie ppruvat, anzi jidher li dan huwa defenittivament kontradett u

ghalhekk it-tieni eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta ghandha tigi milqugha.

III. KONKLUZZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi tilqa' t-tieni eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta u kwindi tichad it-talbiet attrici, stante li l-azzjoni attrici hija preskritta *ai termini* tal-**Artikolu 1407 tal-Kap 16**.

Spejjez a karigu tal-atturi hlief ghall-dawk tas-sentenza dwar l-ewwel eccezzjoni tas-socjeta` konvenuta deciza fit-13 ta' Lulju 2000 li jibqghu a karigu tas-socjeta` konvenuta.

Moqrija.

Onor. Imhallef Raymond C. Pace LL.D.
26 t'April 2001.

Josette Demicoli.
Deputat Registratur.
26 t'April 2001.